

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. An Materia sit pura potentia, ita ut nullum includat actum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

IX.

Est generabilis subiecti.

Dico 2. *Materia prima est generabilis & corruptibilis subiective.* Hæc etiam est Scoti supra & communis, habetq; hunc sensum, quod materia sit subiectum, in se recipiens terminum à quo, & ad quem generationis. Probatur: Illud quod subicitur termino à quo, & ad quem generationis & corruptionis, potest denominari generabile & corruptibile; sed materia subicitur termino à quo, & ad quem generationis; ergo est generabilis & corruptibilis; probatur mi. quia privatio & forma sunt termini à quo, & ad quem, sed his subicitur, ut de se patet, ergo. Confirmatur: Quia materia transit à privatione ad formam, & sic dicitur generari: quia in se recipit illud, quod generatur; & econtrà transit à forma ad privationem, & sic potest dici corrupti: ergo.

X.

Dices: Nihil dicitur generabile & corruptibile, nisi in quo formaliter est generatio & corruptio, tanquam in subiecto, sed hæc non sunt in materia, tanquam in subiecto: ergo mi. probatur, quia generatio activa fundatur in agente, passiva verò in termino producto, per generationem activam. *xy. dist. mi.* Generatio non est immediata in materia, tanquam in subiecto immediato; prout generatio dicit mutationem, nego mi. non est in materia immediata prout dicit productionem, concedo mi. & nego consequentiam. Itaq; notandum ex Scoto, quod generatio dupliciter spectari possit, seu dicere duo: semel mutationem, & altera modo productionem, si itaq; consideretur generatio, prout mutatio est, tunc immediatè inest in materia, si verò spectetur, ut est productio, tunc non nisi mediata, ratione termini formalis istius productionis, scilicet ratione formæ, quæ est in materia, veluti in suo subiecto immediato, mutatio enim est in illo, quod nunc aliter se habet, quam ante.

XI.

Est simpliciter ingenerabilis.

Dico 3. *Si Propriè quis loqui velit, materia est simpliciter ingenerabilis.* Hanc non puto posse multum in controversiam vocari, probo eam tamen sic: Illud non dicitur propriè esse generabile & corruptibile, quod tale tantum est per accidentalem denominationem, sed materia est talis per accidentalem denominationem, ergo. Probatur mi. quia illud omne potest dici accidentalis denominatio, quod non ingreditur constitutionem & naturam ejus, sed generatio & corruptio non ingrediuntur constitutionem materiae, ergo.

QUÆSTIO III.

An materia sit pura potentia, ita, ut nullum includat actum?

I.

Explicatur sensus questionis.

Olim Circa hanc materiam, grave inter Authores fuit litigium, maximè inter Scotistas & Thomistas, & quamvis modernis temporibus solis discrepent vocibus, ita, ut re non negent ipsi, quod asserimus nos, non erit tamen abs re, si hanc materiam quoq; proponam hic. Pro cuius rei intelligentia

Notandum primò: Sensum questionis non esse, an materia prima, ut est

ens verè possibile, sit pura potentia subiectiva, quia tunc certum est, quod sit pura potentia & si sic quis loqui vellet, tunc potius dicere deberet, quod sit in potentia, quam quod sit potentia, est ergo magna diversitas inter illud, quod est potentia & illud quod est in potentia, sed controversia est, an materia, prout existit, à parte rei, sit pura potentia, ita ut nullum omninò actum includat, sive formalem, sive entitativum? unde

Notandum secundo: Tam potentiam, quam actum multipliciter accipi posse,

primò enim & in laxiori acceptione Potentia dividitur in *activam & passivam*: Activa illa est, quæ aliquid potest producere agendo, talem habet ignis ad calefaciendum, ad producendum alium ignem &c. Potentia passiva est, quæ potest in se recipere aliquam formam, ut potentia, quam habet paries, ad recipiendam albedinem, materia prima, ad recipiendam formam substantialem. Potentia passiva adhuc duplex est: una Physica, altera Metaphysica; Physica est potentia, ad aliquid recipiendum, quod est realiter distinctum à se ipso; Metaphysica ea est, quam habet aliqua formalitas, ut possit determinari per aliam formalitatem, ut animalitas determinatur per rationalitatem, & brutalitas per gannibilitatem, rudibilitatem &c. & sunt omnia genera & omnia superiora, quia omnè genus & superius potest contrahi per inferius, seu est in potentia ad differentiam inferioris, & hoc est, quod Aristoteles genus frequenter vocat materiam.

Notandum tertio: Magis propriè

ad propositum nostrum Potentiam ad huc aliam esse obiectivam, aliam subiectivam: Potentia obiectiva ea dicitur, quam habet aliqua res, ad existendum, quando non actualitè existit potest, extra suas causas, sic Anti Christus habet potentiam obiectivam ut possit esse, & hæc potentia ideo dicitur obiectiva, quia consequitur rem, ut est obiectum alicujus potentie productivæ, potentis illam inesse simpliciter producere, ut proinde ad eam duo requirantur, primò, ut res actu non existat producta, secundo, ut non involvat implicantiam & repugnantiam, ad producendum. Potentia subiectiva est ens aliquod, actu existens, extra suas causas, quod licet actu existat, est tamen adhuc capax ulterioris perfectionis, seu formæ adveniens, sive substantialis, sive accidentalis, & si respiciat formam substantialem, dicitur habere potentiam essentialem; si accidentalem, tunc dicitur esse in potentia accidentali, seu actuali, unde eadem res potest esse potentia subiectiva & in potentia obiectiva; subiectiva, in quantum est aliquod tale ens potens & capax; per formam supervenientem, essentialitèr vel accidentalitèr perfectiori, & in potentia obiectiva, quantum tale est, antequam productum fuerit, non involvebat implicantiam ad productionem, & secundum hoc frequenter Doctor subtilis dicit, subiectivum & obiectivum ejusdem rei solè ratione distingui.

Notandum, Actum quoq; tot modis accipi posse, quot modis accipitur potentia nam

nam omnis potentia dicit ordinem ad actum; unde actus correspondens potentiae obiectivae, quae est ipsa rei alicujus actualis existentia; actus correspondens potentiae subiectivae, est illud ens, quod in certa & determinata specie potentiam subiectivam ultimam complere potest, qui proinde alio nomine vocatur formalis, seu informans & actuans subiectum, scilicet, vel materiam; primus autem dicitur actus entitativus, seu actus existentiae rei, scilicet extra suas causas positae; Actus formalis est duplex etiam, Physicus scilicet, & Metaphysicus: Physicus est actus materiam Physicam actuans, Metaphysicus vero, qui actuat materiam Metaphysicam, & sunt differentiae essentialis rerum.

His praemissis Circa hanc materiam, ut dixi, duplex est sententia: Prima est D. Thomae 1. p. q. 7. art. 2. ad tertium, & alibi saepe, qui dicit, materiam esse puram ita potentiam, ut nullum profus ex se ipso habeat actum, sive formalem, sive entitativum, quem sequuntur Thomista. Secunda vero est Scoti & suorum 2. d. 12. q. 1. n. 7. qui docent materiam habere actum entitativum, quos, praeter Thomistas, ferè omnes sequuntur: cum quibus ad quaestionem

Dico: Materia prima non est pura potentia obiectiva, sed habet verum actum entitativum, est tamen pura potentia subiectiva, ita quod non includat in se aliquid actum formalem. Prima est Scoti supra, sicut etiam secunda maxime in reportat: q. 1. n. 13.

Probatur prima pars Conclusionis ex autoritate & verbis Doctoris n. 11. ubi haec habet: *Qui ergo dicunt, quod materia sit ens in potentia (id est obiectiva) & quod manet esse in potentia, sicut illud ens in potentia quod nondum est, sed tantum est in virtute sua causae, non possunt salvare mutationem aliquam, quia tunc nihil esset praesuppositum agenti, quia quod sic est in potentia, non plus est, quam albedo, quae post unum, aut alterum annum erit, imò est nihil; unde si materia est tale ens in se, seu in potentia, non esset aliqua mutatio, quia nihil esset, nunc aliter se habens, quam prius, & per consequens materia non esset subiectum alicujus mutationis, sed terminum, quare qui asserunt materiam esse puram potentiam obiectivam, negant omnino materiam.* Ex his, & aliis rationibus, hic & alibi

Probatur 1. pars Conclusionis: Materia prima est actuale subiectum formarum substantialium, ergo non est pura potentia obiectiva, sed includit aliquem actum entitativum; probatur consequentia, quia, quod non est entitas realis, actu existens, non potest esse verè subiectum realiter susceptivum formarum substantialium; ergo cum materia prima sit tale ens, etiam secundum Adversarios, non est pura potentia obiectiva.

Probatur secundò: Materia prima est causa actualis, saltem partialis compositi actualis realis Physicè posita, extra suas causas; ergo materia prima ipsa est entitas actualis posita, extra suas causas; & consequenter non erit pura potentia obiectiva, sed habebit actum etiam entitativum.

F. Amandi Hermann Physica.

Secunda pars Conclusionis

VIII.

probatur etiam autoritate & verbis Scoti supra num. 13. ubi sic loquitur: *Dicitur etiam materia esse ens in potentia, quia ens receptivum actus substantialis primò, & accidentalis mediante forma substantiali, & ideo, ut aliquo modo dicatur ens in actu, prout ens distinguitur in actu, contra esse in potentia suae causae; quia est aliquid extra causam suam, tamen distinguitur, contra actum distinguentem & completum speciei, & ideo describitur ens in potentia, quia est maxime receptivum actus, non quod omnino non sit ens, nisi in potentia, sicut anima antiChristi: Ex quibus verbis*

Probatur eadem secunda pars

Conclus. Materia prima est Physicè simplex; ergo non includit duas res, quarum una sit receptiva, & altera receptibilis; probatur ant. Quia primum subiectum ex materia & forma aliàs praesupponeret aliud subiectum, sed materia prima est primum subiectum: ergo. Deinde materia prima non est receptibilis in aliud subiectum, sed materia prima, si esset actus formalis, esset ex natura sua receptibilis in aliud subiectum: ergo. Sed contra Resolutionem

Opponitur Congeries Autoritatum,

IX.

& primo D. Augustini, qui materiam vocat nihil & prope nihil, in libris Confess. supra: Platonis, qui dixit: materiam esse medium, inter ens & non ens, ac deniq; ipsius Aristotelis 1. de generat. cap. 5. ubi dicit: *Materiam esse, cuius essentia in ipso consistit posse.* Verumtamen h. has & omnes similes Autoritates nihil contra assertionem concludere; Nam in primis Gloriosissimus S. Doctor August. tantum vult, quod materia nihil habeat de forma Physica, non verò quod non habeat formam Metaphysicam, ita, quod nihil sit forma, non verò quod nihil sit entitatis; quia si perpenduntur bene eisdem Sancti Doctoris verba supra, tunc clarè deprehenditur, quod licet materiam vocet nihil, dicit tamen hoc nihil non esse omnino nihil, id est, entitatis licet sit nihil formae. Ad Platonem dico, eum per ens intelligere vel formam, quae est perfectius ens, vel compositum, quod est ens completum, & per non ens imperfectius formam, quod est incompletum, cuiusmodi est materia prima. Ad Aristotelem deniq; respondeo, quod dicat materiae essentiam consistere in potentia Physica, non verò in potentia obiectiva. Sed

Opponitur D. Augustinus & solvitur.

Instatur. Aristoteles 6. & 9. Met. dividit ens in actum & potentiam, sed si materia prima non esset ens in pura potentia, mala esset divisio; ergo materia est talis, non modò est ens in potentia Physica, sed etiam entitativa: probatur minor, quia tunc non daretur ullum ens in pura potentia obiectiva. R. dist. ma. divisit ens in actum & potentiam obiectivam, nego ma. in ens obiectivum & subiectivum, seu in potentiam obiectivam, & potentiam subiectivam, concedo ma. & nego mi. ad cuius probationem dico: quod nullum detur ens subiectivum in pura potentia obiectiva; per hoc tamen non erit adhuc mala divisio, quia est per differentias, quae non sunt oppositae, nisi respectu eiusdem, & sic possunt eidem competere, respectu

Xx

specu

specu diverforum, nec hoc dicere aliquid novum est, quia etiam ipse Aristoteles divisit quantitatem, in æqualem & inæqualem, cum tamen non sit necesse, ut aliqua quantitas sit ita æqualis, ut nullo modo sit inæqualis, cum nullus talis sit, & eodem modo habet se res in proposito.

Urgetur. Omnis actus, vel est informans, vel subsistens, sed materia prima nec est actus informans, nec subsistens; ergo materia prima non est actus; probatur mi. non informans, quod certum est, nec subsistens, quod probatur; quia actus subsistens non indiget alio subsistente & sustentante, sicut informans, adeoq; perfectior est. R. dist. ma. omnis actus Physicus, vel Metaphysicus, est informans, vel subsistens, transeat ma. omnis actus entitativus est informans, vel subsistens, nego ma. quia talis actus nihil est aliud, quam entitas ipsius rei existentis. R. 2. negando mi. pro secunda parte, ad cuius probationem dico, actum entitativum suo modo informare, & perficere ipsam potentiam objectivam, id est secundum esse objectivum ipsam materiam.

X.
Argumentum
extrinsecum.

Arguitur: Ex duobus entibus in actu, non sit unum per se, sed materia & forma sunt duo entia in actu, secundum nos; ergo non faciunt ens per se, quale debet esse compositum naturale R. dist. ma. Ex duobus entibus completis in actu, non sit unum per se, concedo ma. In completis prout est in proposito, maxime si unum sit in pura potentia Physica, & alterum sit actus Physicus, ut est materia & forma; nego ma. Eodem modo respondet fuscus Doctor in secundo supra & in report. n. 17. & 19. ubi ostendit, quantum potest, quare aliqua duo & quænam faciunt ens unum per se. Item quænam sint, quæ non faciunt, & quare non faciunt.

Instatur. Ens completum, & incompletum non differunt, nisi accidentaliter, & consequenter sunt ejusdem speciei; ergo, si repugnat enti completo, in actu facere ens per se, repugnat etiam enti actu incompleto. R. 1. Si instantia valeret, probaret etiam, quod forma, quæ est ens incompletum, non faceret ens unum per se, ob eandem rationem. R. 2. dist. ant. Ens completum & incompletum, sub eodem genere non differunt, nisi accidentaliter, ut albedo ut duo, & albedo ut octo; transeat; si sint sub diverso genere, nimirum actus & potentia, ut est in proposito, nego ant. & consequentiam.

XI.
Secundum.

Arguitur Secundò: Materia prima haberet actum entitativum Metaphysicum, distingueretur per ipsum, ab omnibus aliis rebus, hoc non potest dici; ergo, probatur mi. Omnis distinctio positiva est à forma; ergo, si materia distingueretur ab omnibus aliis rebus, deberet habere formam, & sic non esset pura potentia Physica. R. negando mi. cuius probationis ant. dist. est à forma Physica, vel Metaphysica, concedo ant. à forma Physica semper, nego ant. & similiter dist. consequens deberet habere formam Metaphysicam, vel Physicam, concedo consequentiam, Physicam semper, nego consequentiam, quia etiam Angeli distinguuntur

specie positivè, & tamen non includunt formam Physicam. Sed

Instatur. Ad hoc, ut aliquid habeat formam, vel differentiam Metaphysicam, debet habere radicem, seu principium, unde desumatur, sed in materia prima non potest assignari aliquid tale principium, aut radix; ergo non poterit habere formam Metaphysicam. R. negando mi. Entitas enim realis & Physica materia est tale principium, quæ est diversæ naturæ, ab alia entitate reali & Physica, & hoc est non modo in materia, sed etiam in aliis omnibus naturis.

Urgetur. Si Materia prima haberet aliquem actum Metaphysicum, constitueret cum ipso aliquam speciem, sed non constituit, ergo: probatur mi. quia alioquin esset collocabilis in prædicamento; sed non est; ergo: probatur mi. quia non ad omnes species, utpote cum non participet naturam omnium, nec etiam ad aliquam unam, quia non est ratio, cur potius ad hanc, quam ad illam. R. dist. ma. constitueret aliquam speciem completam Physicè, nego; incompletam Physicè, & Metaphysicè completam, concedo ma. & distincta similiter minori, nego consequentiam. Ad probationem mi. R. negando, quia potest saltem indirectè & reductivè reduci ad illam speciem substantiæ materialis Physicæ completæ, quam componit, sicut pars potest reduci ad totum.

QUÆSTIO IV.

An Materia prima existat propria existentia, vel existentia forma?

Hæc quæstio, quoad resolutionem, totaliter dependet à priori; nam si tenetur, quod nullum habeat actum entitativum, consequenter teneri debet, quod non existat existentia propria: unde Thomistæ negantes ei actum entitativum, pariter negativè respondent ad titulum; verumtamen quia præcedentem resolvi affirmativè; idè cum Scotistis & Neotericis communiter ad quæstionem

Dico: Materia prima non existit existentia forma, sed sua. Ita Scotus in 2. d. 12. q. 1. & 2.

Probatur primo: Ratione delimitata ex Aristotele 7. Met. t. 13. ubi dicit: Actum esse, quod distinguit unam rem, ab alia, sed materia prima distinguitur realiter à forma substantiali, quia sine illa existere potest, ut dicam infra; ergo habet aliquem proprium actum, per quem existat; ergo non existit per formam, seu per ejus existentiam, sed per propriam.

Probatur secundò: Nihil prius potest existere per existentiam posterioris, sed materia prima est prior, quam forma aliqua substantialis materialis & Physica; ergo materia prima non potest existere per existentiam formæ, sed existit per existentiam propriam; consequentia videtur esse optima: nam si prius materia existit, quam existat forma, ergo prius habebit existentiam, quam existat forma, quia omnis res per suam existentiam existit, materia etiam patet: quia existentia posterioris non potest